

Granskning av arbetet med krisberedskap

Botkyrka kommun

September 2025

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Botkyrka kommun genomfört en granskning av arbetet med krisberedskap. Granskningens syfte är att pröva om arbetet med krisberedskap sköts på ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga.

Revisionsfrågor	Bedömning	
Har en risk- och sårbarhetsanalys genomförts? Är analysen upprättad i enlighet med gällande föreskrift?	Ja	
Styrs området i tillräcklig grad genom planer och riktlinjer? Är planerna aktuella och heltäckande?	Delvis	
Är ansvarsfördelning tydlig inom organisationen (politisk nivå respektive verksamhetsnivå) avseende krisberedskap?	Delvis	
Genomförs regelbundna utbildningar och övningar för förtroendevalda och anställda för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid?	Delvis	
Sker regelbunden rapportering till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige?	Nej	

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att arbetet med krisberedskap inte helt sköts på ett ändamålsenligt sätt. Den interna kontrollen inom granskade områden bedöms inte vara tillräcklig. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten.

För att utveckla området lämnas följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Utveckla formerna för uppföljning och rapportering av området krisberedskap. Detta kan med fördel ske i form av ett årshjul och vävas in med ordinarie uppföljning.
- Tydliggör beslutsprocessen för ärenden kopplat till krisberedskap och säkerställ att den efterlevs.
- Säkerställ att arbetet med kontinuitetshantering och åtgärdsplaner utifrån genomförda risk- och sårbarhetsanalyser slutförs.
- Säkerställ att det upprättas utbildnings- och övningsplaner som baseras på en dokumenterad behovsanalys. Planerna ska omfatta såväl anställda som förtroendevalda.

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor.....	4
Revisionskriterier	5
Avgränsning.....	5
Metod.....	5
Granskningsresultat	6
Risk- och sårbarhetsanalys	6
Planer och riktlinjer	7
Ansvarsfördelning	10
Utbildningar och övningar.....	12
Rapportering	14
Avslutning.....	16
Samlad bedömning	16
Rekommendationer	17

Inledning

Bakgrund

I enlighet med Lag 2006:544 om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser (LEH) ska kommunens verksamhet fungera i såväl normalläge som vid en allvarlig störning. Inom ramen för detta ska kommunen arbeta med att minska sårbarheten i sin verksamhet och för att stärka förmågan att hantera allvarliga och extraordinära händelser i fredstid, vilket specificeras ytterligare i MSB:s och SKR:s överenskommelse om kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar.

Krisberedskap och krisledning handlar om att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera kriser, samt extraordinära händelser i fredstid och under höjd beredskap. Målet för krisberedskapen är att minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet och att värna grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri och rättigheter.

Behovet av en fungerande krisberedskap har ökat under senare år till följd av pandemier, översvämningar och en allmänt högre hotnivå i samhället. Med en bristande krisberedskap riskerar kriser och allvarliga händelser att få allvarligare konsekvenser varvid det tar längre tid för kommunen att återhämta sig.

Med utgångspunkt från riskanalys år 2025 har de förtroendevalda revisorerna beslutat att genomföra en granskning av arbetet med krisberedskap. Revisionsobjekt i granskningen är kommunstyrelsen.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att pröva om arbetet med krisberedskap sköts på ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Följande revisionsfrågor ska besvaras i granskningen:

1. Har en risk- och sårbarhetsanalys genomförts?
 - a. Är analysen upprättad i enlighet med gällande föreskrift?
2. Styr området i tillräcklig grad genom planer och riktlinjer?
 - a. Är planerna aktuella och heltäckande?
3. Är ansvarsfördelning tydlig inom organisationen (politisk nivå respektive verksamhetsnivå) avseende krisberedskap?
4. Genomförs regelbundna utbildningar och övningar för förtroendevalda och anställda för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid?
5. Sker regelbunden rapportering till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige?

Revisionsfråga 1, 2 och 4 bildar underlag för att bedöma om området hanteras på ett ändamålsenligt sätt.

Övriga revisionsfrågor bildar underlag för att pröva om den interna kontrollen är tillräcklig

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar. Följande revisionskriterier används i granskningen:

- Kommunallagen (2017:725) 6:1, 6:6, 6:13
- Lag om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544) 2:1
- Föreskrift 2015:5, utfärdad av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
- Överenskommelse mellan MSB och SKR om kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar.
- Kommuninterna styrdokument som rör området, däribland reglemente för kommunstyrelse och nämnder samt instruktion för kommunchef/kommundirektör.

Avgränsning

Granskningen avgränsas i första hand till kalenderår 2025. Granskningen tar inte del av sekretessbelagd information och inte heller säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter då granskningsteamet inte genomgått säkerhetsprövning.

Övrig avgränsning, se avsnitten "Syfte och revisionsfrågor" och "Revisionskriterier".

Metod

Granskningen har skett genom analys av relevant dokumentation samt via intervjuer med företrädare för krisberedskapsorganisationen samt kommunledning. Intervjuer har även genomförts med representanter för socialnämnden, teknik- och fastighetsnämnden, utbildningsnämnden och vård- och omsorgsnämnden.

Revisionell bedömning av respektive revisionsfråga har skett utifrån en tregradig skala: ja/uppfyllt (grön); delvis uppfyllt (gul); nej/ej uppfyllt (röd).

Rapporten har kvalitetssäkrats i enlighet med PwC:s interna rutiner och checklistor för kvalitetssäkring.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Risk- och sårbarhetsanalys

Revisionsfråga 1: Har en risk- och sårbarhetsanalys genomförts? Är analysen upprättad i enlighet med gällande föreskrift?

Iakttagelser

Enligt Lag om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544) ska analys ske av vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa samt hur detta kan påverka kommunens verksamheter. Detta ska sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys (RSA). Av MSB:s föreskrift 2015:5 framgår att risk- och sårbarhetsanalys ska upprättas för varje mandatperiod och ska fastställas av kommunens ledning. Föreskriften ställer även krav på vilka rubriker som ska ingå i risk- och sårbarhetsanalysen. Vidare anges att identifierade risker ska värderas utifrån sannolikhet och konsekvens. Enligt MSB:s föreskrift ska arbetet vara slutfört senast 31 oktober första året på mandatperioden.

Att arbeta med risk- och sårbarhetsanalys är en viktig del i ett förebyggande arbete med krisberedskap. Granskningen visar att kommunen har ett program för kommunens säkerhets- och beredskapsarbete för perioden 2023-2026 som innehåller en beskrivning av arbetet med risk- och sårbarhetsanalys. Av dokumentet framgår att det inom kommunen ska tas fram en kommungemensam risk- och sårbarhetsanalys, under ledning av avdelningen för trygghet och säkerhet vid kommunstyrelseförvaltningen. Respektive förvaltning ska som underlag till denna ta fram förvaltningsspecifika analyser som ska beslutas av respektive nämnd. Den kommungemensamma analysen ska fastställas av kommunfullmäktige senast den 1 oktober det första året på mandatperioden.

Granskningen visar att det finns en dokumenterad *Kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalys¹ för Botkyrka kommun 2023–2026*. Vi noterar att analysen är beslutad av kommunstyrelsen men inte av kommunfullmäktige. Risk- och sårbarhetsanalysen följer överlag den uppställning som MSB:s föreskrifter 2015:5 anger med viss skillnad i disposition.

Av dokumentation och intervjuer framgår att arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen har skett i projektform med workshops och djupgående samtal under år 2022 och våren 2023. Arbetet leddes av ansvarig trygghets- och säkerhetssamordnare på kommunstyrelseförvaltningen som hade det kommunövergripande samordningsansvaret för analysen. Som ett led i detta arbete genomfördes utbildnings- och förväntanspresentationer för samtliga förvaltningars ledningsgrupper för att öka

¹ Beslutad av kommunstyrelsen 2023-10-09 § 168
6 Revisionsrapport

kunskapen om processen samt förankra denna på ledningsnivå. Det genomfördes även en presentation för kommunstyrelsen i samma syfte.

Varje förvaltning hade även i uppdrag att utse en representant som skulle bära det samordnande ansvaret för den egna förvaltningens risk- och sårbarhetsanalys. Analysen på förvaltningsnivå genomfördes i fem steg i workshopformat där samordningsrepresentanten ansvarade för genomförande och sammanställning. Åtgärder prioriterades och beslutades sedan i förvaltningarnas ledningsgrupper och fastställdes av respektive nämnd som sedan delgav materialet till samordningsansvarig trygghet- och säkerhetssamordnare på kommunstyrelseförvaltningen.

I intervjuer beskrivs metoden för framtagande av risk- och sårbarhetsanalys som fungerande trots varierande engagemang på förvaltningsnivå. Vid framtagandet av kommande mandatperiods risk- och sårbarhetsanalys kommer processen och ansvaret tydliggöras ytterligare vid uppstarten för arbetet.

Bedömning

Har en risk- och sårbarhetsanalys genomförts? Är analysen upprättad i enlighet med gällande föreskrift?

Ja.

Bedömningen baseras på att Botkyrka kommun har genomfört en risk- och sårbarhetsanalys i enlighet med lagar och föreskrifter för mandatperioden 2023–2026. Analysen följer överlag den föreskrivna strukturen. Vi noterar att såväl kommunstyrelseförvaltningen som övriga förvaltningar har varit involverade i processen samt ansvarig nämnd/kommunstyrelse. Vi noterar även att analysen är beslutad av kommunstyrelsen och inte kommunfullmäktige vilket avviker mot reglering i interna styrdokument.

Planer och riktlinjer

Revisionsfråga 2: Styr området i tillräcklig grad genom planer och riktlinjer? Är planerna aktuella och heltäckande?

Iakttagelser

Kommunallagen ger uttryck för att verksamhet i kommuner ska styras genom mål och planer. I lag och föreskrift ställs krav på att kommunen ska ta fram ett flertal styrdokument inom området krisberedskap. Förekommande styrdokument ska reglera hur kommunen ska hantera en krissituation, men även hur det förebyggande arbetet med krisberedskap ska hanteras. Inom området *krishantering* har följande styrdokument särskilt noterats:

- a) Riktlinje för hantering av extraordinära händelser²

² Beslutad av kommunfullmäktige 2023-12-07 § 169

b) Reglemente för Krisledningsnämnden³

I denna granskning riktas fokus i första hand mot området *krisberedskap*. Området styrs främst genom följande styrdokument:

1. Program för Botkyrka kommuns säkerhets- och beredskapsarbete perioden 2023-2026⁴
2. Kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalys för Botkyrka kommun 2023-2026
3. Riktlinje för övning och utbildning avseende säkerhet och beredskap 2023-2026⁵
4. 14 aktiviteter avseende civilt försvar 2025-2027⁶

Vår analys av styrdokumenterna visar följande:

Styrdokument 1 redogör för kommunens styrning, mål för arbetet med krisberedskap samt för uppföljningen av dessa. I dokumentet beskrivs även ansvarsfördelningen inom området krisberedskap, kommunens arbete med risk- och sårbarhetsanalys samt prioriterade uppgifter kopplat till det fortsatta arbetet med krisberedskap.

Styrdokument 2 utgör grund för identifiering av kommunens utvecklingsområden och målsättningar för krisberedskap samt för vilka åtgärder som är nödvändiga att vidta. Analysen beskrivs även som ett stöd i arbetet med verksamhetsplanering, upprättande av krisberedskapsplaner samt i utformandet av utbildningar och övningar. Ytterligare information om styrdokumentet framgår av revisionsfråga 1.

Styrdokument 3 redogör för vilka utbildningar och övningar som planeras inom kommunen under angiven period, vilken befattning som berörs och vem som är ansvarig. Vi noterar att det saknas en tidsatt plan för nuvarande år.

Styrdokument 4 presenterar 14 prioriterade insatser och beskrivs utgöra ett stöd för nämnderna i att bedöma hur insatserna kommer att påverka deras verksamheter. Nämnderna ska utifrån presentationen redogöra i sitt yttrande till *Mål och budget 2026 med flerårsplan 2027-2029* för vilka av de 14 prioriterade insatserna nämndens verksamheter berörs av. Detta ska genomföras i samråd med trygghet och säkerhetsavdelningen, inom den utredning som pågår. Dokumentet är inte politiskt förankrat, däremot har två av aktiviteterna beslutats i kommunstyrelsen:

- Kartläggning av förutsättningar för beredskapslager 2025-2026⁷.

³ Beslutad av kommunfullmäktige 2022-12-15 § 136

⁴ Beslutad av kommunfullmäktige 2023-12-07 § 168

⁵ Beslutad av kommunfullmäktige 2023-12-07 § 170

⁶ Daterad 2025-09-11

⁷ Beslutad av kommunstyrelse 2025-06-02 § 119

8 Revisionsrapport

Syftet med kartläggningen är att analysera förutsättningarna för att skapa ett beredskapslager och föreslå en väg framåt. Detta som en följd av att lagerkapaciteten hos verksamheterna är begränsade och att de privata aktörerna som kommunen köper varor och tjänster av har väldigt liten lagerkapacitet. Kommunstyrelsen har därigenom beslutat att tilldela trygghet och säkerhetsavdelningen i uppdrag att vara sammanhållande för att analysera förutsättningar för att skapa ett beredskapslager. Ekonomiavdelningen och kansli tilldelas uppdraget att stödja arbetet utifrån förutsättningar för inköp och logistik. Kommunstyrelseförvaltningen tilldelas uppdraget att presentera ett förslag för hur beredskapslager skulle kunna realiseras som senaste 1 april 2026.

- Trygghetspunkter⁸.

I kommunens geografiska områdesansvar ingår att kunna ge stöd till människor som befinner sig i krissituationer och samhällsstörningar. Behovet kan tillgodoses bland annat genom trygghetspunkter. Slutsatserna från arbetet baseras både på MSB:s riktlinjer för trygghetspunkter och även på diskussioner som har uppstått i tidigare kriser. Främsta behovet som har funnits i tidigare läge, inte minst under pandemin och även under bränderna i Kassmyra och Kagghamra, har varit medborgarnas behov av information. Därutöver har arbetsgruppen kommit fram till att trygghetspunkterna behöver tillgodose behovet av värme, första hjälpen, reservel och enklare förtäring vid en kris. Trygghetspunkter ska även möjliggöra kommunikation och socialt stöd och vara väl kända av invånare i Botkyrka. Teknik- och fastighetsförvaltningen i samarbete med kommunstyrelseförvaltningen tilldelas uppdraget att ta fram ett kostnadsförslag för realiseringen av trygghetspunkter enligt trygghets- och säkerhetsavdelningens förslag för dimensionering senast december 2025. Kommunstyrelsen ger kommunstyrelseförvaltningen uppdraget att föreslå nästa steg för realisering av trygghetspunkter till kommundirektören senast december 2025.

Vid genomgång av kommunstyrelsens protokoll framgår även att beslut fattats om krigsorganisation och återställande av skyddsrum, vilket även knyter an till de 14 punkterna/aktiviteterna.

De intervjuade hänvisar främst till styrdokumentet som avser de 14 punkterna/aktiviteterna som den primära styrningen i arbetet med krisberedskap. Vidare framkommer att det finns skillnader mellan förvaltningarna hur kända eller förankrade styrdokumenterna är. Kommunstyrelseförvaltningen arbetar aktivt för att tillse att styrdokumenterna i större utsträckning är förankrade ute i verksamheterna.

Av intervjuer framgår därtill att det pågår ett arbete med kontinuitetshantering inom respektive förvaltning. En plan för arbetet med civilt försvar är under framtagande och ska aktualiseras och implementeras ute i verksamheterna. De intervjuade beskriver även att förvaltningarna kommit olika

⁸ Beslutad av kommunstyrelse 2025-06-02 § 122
9 Revisionsrapport

långt i arbetet med åtgärdsplaner utifrån genomförd risk- och sårbarhetsanalys. Kommunens arbete inom området har presenterats för Länsstyrelsen i samband med redovisning av 2:4 anslaget och blivit godkänt.

Bedömning

Styrs området i tillräcklig grad genom planer och riktlinjer? Är planerna aktuella och heltäckande?

Delvis.

Bedömningen baseras på att det finns ett flertal styrdokument inom området som reglerar området krisberedskap, varav majoriteten är beslutade på politisk nivå. Förekommande styrdokument är i allt väsentligt aktuella. Granskningen indikerar att det finns skillnader i vilken grad förekommande styrdokument är kända och förankrade inom organisationen. Granskningen visar även att förvaltningarna kommit olika långt i fråga om att upprätta dokumenterade åtgärdsplaner utifrån genomförd risk- och sårbarhetsanalys. Styrningen genom planer kan i så måtto inte betecknas vara heltäckande.

Ansvarsfördelning

Revisionsfråga 3: Är ansvarsfördelningen tydlig inom organisationen (politisk nivå respektive verksamhetsnivå) avseende krisberedskap?

Iakttagelser

Politisk nivå

Kommunfullmäktige beslutar på övergripande nivå hur kommunens verksamhet ska vara organiserad. Ansvaret för kommunala angelägenheter kan vila på kommunstyrelse och nämnder. Kommunstyrelsen ansvarar för att bereda ärenden som ska beslutas av kommunfullmäktige.

Följande dokument har granskats:

- Reglemente för kommunstyrelse⁹
- Reglemente för krisledningsnämnden¹⁰
- Reglemente för kultur- och fritidsnämnden¹¹
- Reglemente för miljö- och hälsoskyddsnämnden¹²
- Reglemente för samhällsbyggnadsnämnden¹³

⁹ Beslutad av kommunfullmäktige 2025-03-04

¹⁰ Beslutad av kommunfullmäktige 2022-12-15 § 136

¹¹ Beslutad av kommunfullmäktige 2022-12-15 § 137

¹² Beslutad av kommunfullmäktige 2022-12-15 § 138

¹³ Beslutad av kommunfullmäktige 2022-12-15 § 139

- Reglemente för socialnämnden¹⁴
- Reglemente för teknik- och fastighetsnämnden¹⁵
- Reglemente för utbildningsnämnden¹⁶
- Reglemente för valnämnden¹⁷
- Reglemente för vård- och omsorgsnämnd¹⁸
- Program för Botkyrka kommuns säkerhet- och beredskapsarbete perioden 2023–2026
- Riktlinje för övning och utbildning avseende säkerhet och beredskap 2023-2026

Av kommunstyrelsens reglemente framgår att kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för krisberedskap när krisledningsnämnden inte är aktiverad.

Krisledningsnämndens ansvar beskrivs i nämndens reglemente. Här regleras även formerna för när nämnden kan aktiveras.

I programmet för säkerhet- och beredskap anges att respektive nämnd har ansvar för att programmet med tillhörande riktlinjer efterlevs inom respektive nämnds ansvarsområde. Detta ansvar är inte reglerat i nämndernas reglementen.

Verksamhetsnivå

Program för Botkyrka kommuns säkerhets- och beredskapsarbete perioden 2023–2026 redogör för ansvarsfördelningen för säkerhets- och beredskapsarbetet på verksamhetsnivå. Kommunstyrelsen utövar genom kommundirektören och trygghets- och säkerhetsdirektören fortlöpande tillsyn samt samordnar och ger råd och direktiv inom säkerhets och beredskapsområdet. Säkerhetsansvaret följer linjeorganisationen varvid varje chef har ansvaret för säkerhetsfrågor och riskhantering inom sin verksamhet. Respektive chef ansvarar därmed för att utarbeta verksamhetsspecifika instruktioner vid behov. Varje förvaltning utser en säkerhetssamordnare för sin verksamhet. Denna funktion utgör stöd till förvaltningschefen genom att bevaka och hantera säkerhets- och beredskapsfrågor som berör verksamheterna. Denna funktion övertar dock aldrig chefens ansvar.

Av riktlinjen för övning och utbildning framgår att avdelningen för trygghet och säkerhet utarbetar planer, verktyg, metoder och mallar för övning och utbildning. Avdelningen utgör även ett stöd till förvaltningarnas utsedda säkerhetssamordnare i genomförandet av övningar och utbildningar. I

¹⁴ Beslutad av kommunfullmäktige 2022-12-15 § 140

¹⁵ Beslutad av kommunfullmäktige 2022-12-15 § 141

¹⁶ Beslutad av kommunfullmäktige 2022-12-15 § 142

¹⁷ Beslutad av kommunfullmäktige 2022-12-15 § 143

¹⁸ Beslutad av kommunfullmäktige 2022-12-15 § 144

intervjuer framkommer att avdelningen även ansvarar för framtagandet av kommunövergripande styrdokument samt för det samordnande och strategiska arbetet inom området krisberedskap.

Vid intervjuer med företrädare för verksamheten ges bilden av att ansvar och arbetsfördelning inom verksamheten i huvudsak upplevs vara klarlagd. Flera intervjuade framhåller emellertid att det uppstått situationer där det funnit en otydlighet kring hur ärendegången ser ut i frågor som rör krisberedskap. Det har exempelvis varit otydligt vilket organ som ska fatta beslut om olika satsningar. Ansvaret har nyligen flyttats över från kommunstyrelsen till kommunens ledningsgrupp.

Vid intervjuer har frågan om nämnderna framgent ska tilldelas ett tydligare ansvar för att bedriva ett systematiskt krisberedskapsarbete lyfts som ett potentiellt utvecklingsområde. Åtgärder/insatser för att stärka kommunens krisberedskap förväntas i första hand att finansieras med resurser från nämndernas driftbudgetramar med undantag för utbildningar som genomförs av avdelningen för trygghet och säkerhet.

De intervjuade anger därtill att antalet säkerhetssamordnare skiljer sig åt mellan förvaltningarna samt hur stor del av ens tjänst som denna roll innefattar vilket beskrivs påverka framdriften i arbetet med krisberedskap. Större förvaltningar såsom utbildningsförvaltningen och vård- och omsorgsförvaltningen har två säkerhetssamordnare medan mindre förvaltningar delar på en säkerhetssamordnare. Samhällsbyggnadsförvaltningen har ingen utpekad säkerhetssamordnare.

Bedömning

Är ansvarsfördelningen tydlig inom organisationen (politisk nivå respektive verksamhetsnivå) avseende krisberedskap?

Delvis.

Vår bedömning är att ansvarsfördelningen inom den politiska organisationen inte är helt tydlig. Detta gäller i första hand vilket ansvar som vilar på nämnderna avseende krisberedskap. När det gäller ansvarsfördelningen på verksamhetsnivå bedöms den i stort vara tydlig och dokumenterad.

Granskningen indikerar emellertid att det uppstått situationer inom verksamheterna där det funnits en otydlighet kring hur ärendegången ser ut i frågor som rör krisberedskap.

Utbildningar och övningar

Revisionsfråga 4: Genomförs regelbundna utbildningar och övningar för förtroendevalda och anställda för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid?

Iakttagelser

Enligt lag och föreskrift är en viktig del i det förebyggande arbetet med krisberedskap ett systematiskt arbete med utbildning och övning. Insatserna ska omfatta såväl förtroendevalda som anställd personal.

Av riktlinjen för hantering av extraordinära händelser 2023–2026 framgår att kommunen ansvarar för att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som de behöver för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Riktlinjen hänvisar till övning och utbildningsplanen för mer information.

I riktlinjen för övning och utbildning avseende säkerhets och beredskap 2023–2026 framgår det att det till riktlinjen ska finnas en bilaga som utgör kommunens övnings- och utbildningsplan för perioden 2023–2026. I intervju framkommer att bilagan är tom. Kommunstyrelseförvaltningen har anlitat en extern konsultfirma för att hjälpa till med att utveckla en övnings- och utbildningsplan samt stötta i arbetet med kontinuitetshantering. Som ett led i detta har representanter för samtliga förvaltningar bjudits in till att delta på workshops med den externa konsultfirman i syfte att utveckla kontinuitetsplaneringen.

I intervju framkommer att det finns skillnader i hur långt de olika förvaltningarna har kommit med genomförandet av utbildningar och övningar. Antalet anställda säkerhetssamordnare har som nämnt tidigare varierat på varje förvaltning vilket påverkat framdriften. Därtill beskrivs intresset för att delta variera mellan förvaltningarna samt möjligheten att delta utifrån tidsbrist. I några intervjuer lyfts även att utbildning och övning inte varit en prioriterad fråga bland chefer.

Av de förvaltningar som intervjuats har utbildningsförvaltningen kommit längst i arbetet med utbildning och övning. Utbildningsförvaltningen har genomfört övningar inom pågående dödligt våld under året. Därtill har förvaltningens säkerhetssamordnare deltagit på en nödvattenövning med Länsstyrelsen för 1.5 år sedan. Vid denna nödvattenövning deltog även representanter från kommunstyrelseförvaltningen, vård- och omsorgsförvaltningen samt samhällsbyggnadsförvaltningen. Utbildningsnämnden deltog även under september 2025 i en kvalitetsdag som handlade om trygghet, säkerhet och beredskap. Målet för kvalitetsdagen var att ledamöterna skulle få en ökad insikt om arbetet med säkerhet och beredskap i förskola och skola.

De andra förvaltningarna i kommunen har inte genomfört övningar det senaste året. Teknik- och fastighetsförvaltningen har inlett ett arbete med att ta fram en övnings- och utbildningsplan för vatten- och avfallsverksamheten. Det finns också en påbörjad plan för markservice och det planeras för en utbildning med den externa konsultfirman. Socialförvaltningen har en framtagen förvaltningsspecifik övnings- och utbildningsplan.

Bedömning

Genomförs regelbundna utbildningar och övningar för förtroendevalda och anställda för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid?

Delvis.

Vår bedömning baseras på att det saknas en detaljerad utbildnings- och övningsplan som är hänförlig till området krisberedskap, vilket försvårar möjligheten att systematiskt genomföra och följa upp utbildningar och övningar. Vi baseras även bedömningen på att förvaltningarna kommit olika långt i arbetet med utbildning och övning.

Vi rekommenderar att kommunstyrelsen säkerställer att det upprättas utbildnings- och övningsplaner som baseras på en dokumenterad behovsanalys. Planerna ska omfatta såväl anställda som förtroendevalda.

Rapportering

Revisionsfråga 5: Sker regelbunden rapportering till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige?

Iakttagelser

I kommunstyrelsens uppdrag ingår att utöva uppsikt över kommunens samlade verksamhet. Uppsikten ska bland annat omfatta området krisberedskap. I styrelsens uppdrag ingår även att se till att det finns en återkommande rapportering till kommunfullmäktige.

I programmet för kommunens säkerhet- och beredskapsarbete anges att samtliga förvaltningar årligen ska rapportera hur arbetet med införandet av åtgärder inom området fortlöper. Rapporterna ska skickas till avdelningen för trygghet och säkerhet som ska sammanställa en samlad rapport och redovisa den till kommunstyrelsen och länsstyrelsen.

Inom ramen för granskningen har det skett en genomgång av styrelsens sammanträdesprotokoll för perioden september 2024 – september 2025. Granskningen visar följande:

Enligt förutsättningar till nämndernas yttrande till Mål och budget 2026 med flerårsplaner 2027-2029¹⁹ ska nämnderna från början av april till senast den 8 september utifrån 14 prioriterade insatser inom området civilberedskap redovisa vilka av dessa insatser som berör nämndens verksamheter. Vi noterar i vår protokollsgenomgång att nämnderna inte rapporterat till kommunstyrelsen utifrån de 14 prioriterade insatser inom området civilberedskap.

Under granskningsperioden har styrelsen även behandlat delårsrapporten 2/24 och årsredovisning 2024 för kommunens verksamheter. Här sker uppföljning av de mål som återfinns i verksamhetsplan. Det finns ett mål "Civilsamhället har en aktiv roll som medskapare av Botkyrkas utveckling" som berör granskningens område. I analysen av målet framgår att pågår ett arbete för att stärka civilsamhället i frågor som rör trygghet och beredskap. Bland annat pågår en revidering av det arbete som Grannstöd gör i kommunen och det finns ett uppdaterat IOP-avtal som gäller fram till årsskiftet. Från att fokus har legat

¹⁹ Kommunstyrelsen förslag till kommunfullmäktige 2025-05-04 § 52
14 Revisionsrapport

på inbrott undersöker man nu hur verksamheten kan få ett bredare uppdrag som är mer anpassat efter lägesbilden i Botkyrka.

Någon ytterligare information framgår inte av genomgången.

Inom ramen för granskningen har det även skett en genomgång av kommunfullmäktiges protokoll för samma tidsperiod (sep 2024 – sep 2025). Här visar granskningen följande:

Återrapportering till fullmäktige har främst skett genom delårsrapport 2/24 respektive årsredovisning 2024. Dessa dokument lämnar ingen information om pågående arbete med krisberedskap.

I intervju framkommer att framtagna risk- och sårbarhetsanalyser rapporteras till styrelse och nämnder.

Bedömning

Sker regelbunden rapportering till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige?

Nej.

Vår bedömning baseras på att varken styrelse eller fullmäktige under perioden fått rapportering från arbetet med krisberedskap. Det finns preciserat att förvaltningarna ska rapportera årligen hur arbetet fortlöper vilket vi inte kunnat styrka i vår genomgång.

Avslutning

Samlad bedömning

Nedan redovisas revisionell bedömning inom respektive granskningsområde:

Granskningsområde	Bedömning
1. Risk-och sårbarhetsanalys (RSA)*	Ja Botkyrka kommun har genomfört en risk- och sårbarhetsanalys för perioden 2023–2026 enligt lagkrav. Kommunstyrelseförvaltningen och andra förvaltningar deltog, och kommunstyrelsen har godkänt analysen. Noterbart är att beslutet togs av kommunstyrelsen och inte av kommunfullmäktige, vilket strider mot interna riktlinjer.
2. Styrdokument*	Delvis Det finns ett flertal styrdokument som reglerar krisberedskap, varav majoriteten är politisk beslutade. Styrdokumenterna är olika grad kända och förankrade i organisationen. Förvaltningarnas har kommit olika långt i dokumenterade åtgärdsplaner utifrån RSA.
3. Ansvarsfördelning**	Delvis Ansvarsfördelningen inom den politiska organisationen är inte helt tydlig, särskilt avseende nämndernas ansvar inom krisberedskap. På verksamhetsnivå är det tydligt och dokumenterad, det har funnits situationer där ärendegången i krisberedskapsfrågor varit otydlig.
4. Utbildning och övning*	Delvis Det saknas en detaljerad utbildnings- och övningsplan för krisberedskap, vilket hindrar systematisk genomföring och uppföljning. Förvaltningarna har kommit olika långt i utbildningar och övningar.

5. Rapportering till styrelse och fullmäktige**

Nej

Varken styrelse eller fullmäktige har fått rapportering om krisberedskap under perioden. Trots kravet på årlig rapportering från förvaltningarna, har detta inte kunnat styrkas i vår granskning.

*Underlag för att bedöma ändamålsenlighet

** Underlag för att bedöma intern kontroll

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att arbetet med krisberedskap inte helt sköts på ett ändamålsenligt sätt. Den interna kontrollen inom granskade områden bedöms inte vara tillräcklig. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten.

Rekommendationer

För att utveckla området lämnas följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Utveckla formerna för uppföljning och rapportering av området krisberedskap. Detta kan med fördel ske i form av ett årshjul och vävas in med ordinarie uppföljning.
- Tydliggör beslutsprocessen för ärenden kopplat till krisberedskap och säkerställ att den efterlevs.
- Säkerställ att arbetet med kontinuitetshantering och åtgärdsplaner utifrån genomförda risk- och sårbarhetsanalyser slutförs.
- Säkerställ att det upprättas utbildnings- och övningsplaner som baseras på en dokumenterad behovsanalys. Planerna ska omfatta såväl anställda som förtroendevalda.

2025-11-03

Rebecka Hansson

Uppdragsledare

Sofie Plomér Sundqvist

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Botkyrka kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 3 februari 2025. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.